

338.48:311.13(478)

UTILIZAREA CONTULUI SATELIT AL TURISMULUI ÎN RAPORTAREA STATISTICĂ

*Conf. univ. dr. Nicolae PLATON
Director al Centrului de Informare și
Promovare în Domeniul Turismului
din Republica Moldova
platonanat@yahoo.com*

Motto: Numai prin date statistice complete și relevante putem asigura vizibilitatea turismului autohton.
Autorul

O evidență statistică veridică are nevoie de date complete și reale cu privire la structura și dimensiunile industriei turistice. Datele colectate de la actorii pieței turistice, care, în acest moment, sunt utilizate în raportarea statistică, nu reflectă situația reală a ramurii.

În această ordine de idei, Contul Satelit al Turismului (CST) poate aborda, dintr-o nouă perspectivă, cheltuielile generate de turism începând cu cazarea, alimentarea, transportul, serviciile culturale, agrementul, serviciile de asigurări, produsele autohtone, serviciile turistice oferite de agențiile de turism, ocuparea forței de muncă din turism și toate cheltuielile care duc la generarea fluxului monetar turistic.

Prezentul articol introduce prevederi cu privire la implementarea, pe viitor, a Contului Satelit al Turismului, prin care va fi posibilă compararea corectă a turismului cu alte sectoare în ceea ce privește efectele sale asupra economiei naționale.

Cuvinte-cheie: Contul Satelit al Turismului, evidență statistică, date statistice, ofertă turistică, turism durabil, PIB.

JEL: M 1, O 11.

Actualitatea temei

Avantajul economic pe care îl produce turismul internațional a determinat multe țări în curs de dezvoltare să-și sporească eforturile pentru dezvoltarea industriei turistice, ca activitate capabilă să echilibreze balanța de plăți, să asigure atragerea mijloacelor valutare în țară, a investițiilor, să creeze locuri de muncă. Republica

338.48:311.13(478)

USING THE TOURISM SATELLITE ACCOUNT IN STATISTICAL REPORTING

*Assoc. Prof., PhD Nicolae PLATON
Director of the Tourism Information
and Promotion Center of Moldova
platonanat@yahoo.com*

Motto: Only through complete and relevant statistical data we can ensure the visibility of domestic tourism.
The author

A genuine statistical record needs complete and real data on the structure and size of the tourism industry. Data collected from the actors of the tourism market that are currently used in statistical reporting do not reflect the real situation of the branch.

In this context, the Tourism Satellite Account (TSA) can tackle, in a new outlook, the tourism-generated spending, starting with accommodation, food, transport, cultural services, leisure, insurance services, domestic products, tourism services provided by tourism agencies, tourism employment and all expenses that lead to generating of the monetary touristic flow.

This article introduces provisions on the future implementation of the Tourism Satellite Account, which will make it possible to properly compare tourism with other sectors in terms of its effects on the national economy.

Key words: Tourism Satellite Account, statistical evidence, statistical data, tourism offer, sustainable tourism, GDP.

JEL: M 1, O 11.

Topicality of the subject

The economic advantage, produced by international tourism, has determined many developing countries to increase their efforts for the development of the tourism industry as an activity capable of balancing the balance of payments, to ensure the attraction of foreign currency in the country, to invest, to create places of work. The Republic of Moldova is no excep-

Moldova nu constituie o excepție. Odată cu aprobarea Strategiei de Dezvoltare a Turismului 2020, statul și-a reiterat poziția față de această ramură, stabilind că turismul trebuie să devină un sector economic competitiv, cu politici de dezvoltare armonioasă și echilibrată în domeniu, care să valorifice eficient patrimoniul turistic natural și antropoc al țării, promovând, totodată, ospitalitatea moldovenească la standarde înalte.

Sistemul Contului Satelit al Turismului, ale cărui agregare și concepte decurg din sistemul de contabilitate națională a Organizației Națiunilor Unite, își extinde sfera de analize nu numai asupra cheltuielilor directe ale vizitatorilor internaționali și interni, ci ia în calcul și efectele indirecte ale cheltuielilor respective.

Pornind de la cele expuse mai sus, tema supusă cercetării este deosebit de actuală.

Drept **argumente**, ce se impun pentru cercetarea acestei teme, servesc următoarele enunțuri:

- nu există un concept bine definit privind analiza statistică sectorială;
- raportarea statistică se face în baza unei metodologii învechite;
- nu există un calcul privind ponderea turismului în Produsul Intern Brut (PIB);
- nu se ține evidența statistică a efectului multiplicator, pe care îl generează industria turismului;
- industria turistică din Republica Moldova generează venituri mult mai mari decât sunt raportate;
- din cauza discrepanței dintre raportarea statistică privind turismul organizat și cel pe cont propriu, datele furnizate de Biroul Național de Statistică către Organizația Mondială a Turismului (UNWTO) sunt incomplete și, prin aceasta, scade ratingul de țară ca destinație turistică.

Scopul cercetării îl reprezintă studierea și analiza problemelor privind modul de ținere a evidenței statistice asupra industriei turistice. Arealul cercetării este cuprins de particularitățile și dimensiunile industriei turistice, care impun o abordare aprofundată a conceptelor specifice acesteia. Pentru a estima impactul ramurii asupra PIB este necesar să se calculeze anumiți indicatori statistici, care, în prezent, nu fac obiectul cercetării Biroului Național de Statistică, dar care, în opinia noastră, sunt destul de importanți.

Suportul teoretico-metodologic al temei investigate este asigurat de analizele organisme-

tion. With the approval of the Tourism Development Strategy 2020, the state reiterated its position on this branch, establishing that tourism should become a competitive and well-developed economic sector that effectively exploits the country's natural and anthropic tourism heritage, by promoting, at the same time, Moldovan hospitality at high standards.

The Tourism Satellite Account system, whose aggregation and concepts derive from the United Nations National Accounting System, extends its scope not only to the direct costs of international and domestic visitors, but also takes into account the indirect effects of those expenditures.

Based on the above mentioned, the subject of the research is very current.

Arguments for the research on this topic are:

- there is no well-defined concept of sectorial statistical analysis;
- statistical reporting is based on an obsolete methodology;
- there is no calculation of the share of tourism in GDP;
- there is no statistical evidence of the multiplier effect generated by the tourism industry;
- the tourism industry in the Republic of Moldova generates much higher revenues than reported;
- due to the discrepancy in the statistical reporting on organized and unorganized tourism, the data provided by the National Bureau of Statistics to the World Tourism Organization (UNWTO) is incomplete and thus lowers the country's rating as a tourism destination, due to the small number of reported tourists.

The purpose of the research is to study and analyse the problems related to the statistical record keeping on the tourism industry. The research area is covered by the specificities and dimensions of the tourism industry, which require a thorough approach of its specific concepts. In order to estimate the impact of the branch on GDP, it is necessary to calculate some statistical indicators, which are not currently the subject of the research of the National Bureau of Statistics, but which, in our opinion, are quite important.

The theoretical and methodological support of the investigated theme is provided by the

lor internaționale de profil, care au efectuat cercetări în acest domeniu și care au demonstrat că industria turismului are un impact economic mult mai mare decât se raportează în momentul actual.

Introducere

Industria călătoriilor și turismului antrenează o importantă mișcare de bani, concretizată în cheltuielile personale ale turiștilor, în încasăările agenților economici, în salarii, taxe, impozite etc., dar, până în prezent, nu a existat un instrument care să permită măsurarea avantajelor economice reale ale turismului. Astfel, rapoartele statistice vor releva, din ce în ce mai mult, noile aspecte ale analizei turismului durabil, în legătură cu dezvoltarea durabilă, prin dezvoltarea conturilor satelit.

În aceste condiții, sistemul CST constituie principalul mijloc pentru a înțelege mai bine, la nivel național, regional și local, avantajele economice furnizate de ansamblul activităților ce rezultă din industria călătoriilor și turismului.

Interesul pentru acest sistem este unul foarte mare. Republica Moldova nu dispune, la ora actuală, de un sistem statistic care să cuantifice exact ponderea pe care o are turismul în PIB.

În această ordine de idei, Organizația Mondială a Turismului recomandă și încurajează țările membre să-și elaboreze propriile sisteme de Cont Satelit al Turismului. În aceste condiții, dezvoltarea unei baze statistice generate de către CST va veni în sprijinul Biroului Național de Statistică (BNS), care gestionează statisticile din turism, în momentul de față, și care folosește indicatori agregați incompleți.

De asemenea, CST poate contribui la evaluarea ponderii turismului în economia națională a țării prin efectul său multiplicator, în termeni valorici și mărimi concrete, comparabile pe scară internațională.

Acest obiectiv va fi îndeplinit prin stabilirea de conturi satelit, actualizarea, îmbunătățirea și/sau adaptarea conturilor satelit deja existente, precum și prin dezvoltarea cooperării transnaționale, schimbului de experiență și de bune practici prin derularea unor proiecte comune, conferințe, mese rotunde etc.

Metode aplicate

La elaborarea prezentului articol, autorul a utilizat trei metode de cercetare, după cum urmează:

Cercetarea fundamentală a permis elucidarea tendințelor actuale în domeniul statisticii turistice, reflectând premisele schimbării atestate

analyses of the international organizations that have carried out research in this field and have demonstrated that the tourism industry has a much bigger economic impact than it is reported at the moment.

Introduction

The travel and tourism industry is making a major move in money, materialized in the tourists' personal expenses, receipts of economic agents, salaries, taxes, fees, etc., but, so far, there has not been a tool to measure the real economic benefits of tourism. Thus, statistics will increasingly pursue the analysis of sustainable tourism in relation to sustainable development through the development of satellite accounts.

Under these circumstances, the Tourism Satellite Account system represents the main mean of better understanding, at national, regional and local level, the economic benefits provided by all activities of the travel and tourism industry.

Interest in this system is very large. The Republic of Moldova does not currently have a statistical system that quantifies exactly the share of tourism in GDP.

Therefore, the World Tourism Organization recommends and encourages member countries to develop their own Tourism Satellite Account systems. Under these circumstances, the development of a statistical basis generated by the TSA will support the National Bureau of Statistics (NBS), which manages tourism statistics at the moment and uses aggregated incomplete indicators.

The TSA can also contribute to assessing the share of tourism in the national economy of the country through its multiplier effect in terms of value and scale, comparable on an international scale.

This objective will be achieved by establishing satellite accounts, upgrading, improving and / or adapting existing satellite accounts and by developing transnational cooperation and exchange of experience and best practices through joint projects, conferences, round tables, etc.

Applied methods

When developing this article, the author has used three research methods as follows:

Fundamental research allowed elucidating the current trends in tourism statistics, reflecting the prerequisites of the existing change in the researched field, due to the implementation

în domeniul cercetat, datorită implementării și utilizării Contului Satelit al Turismului. În cercetarea fundamentală, au fost încadrate investigațiile sub formă de studii teoretice care au dus la formularea unor concluzii practice științific argumentate.

Cercetarea pentru dezvoltare a avut ca scop utilizarea acelor procedee și dispozitive ce pot influența direct activitatea practică în domeniul economiei turismului. Pentru a aborda diversitatea de probleme pe care le întrunește activitatea de turism, s-a folosit o bogată literatură de specialitate și de interes general, un variat instrumentar de cercetare statistico-matematic, analize comparative, care evidențiază complexitatea turismului ca generator de beneficii economice și sociale pe plan național.

Cercetarea aplicativă a avut ca sarcină furnizarea de date pentru direcționarea activității practice, în vederea creșterii muncii metodice. Aceasta a asigurat suportul practic în cunoașterea turismului ca activitate socio-economică de mare complexitate, în clarificările conceptuale și însușirea principalelor categorii economice din domeniu, ca și în evidențierea factorilor determinanți, a tendințelor și formelor de manifestare a programelor și politicilor în turism.

Relevanța articolului

Cercetarea și dezvoltarea acestei teme a dat posibilitate autorului să generalizeze anumite concluzii la acest subiect și, ca urmare, să propună factorilor de decizie o nouă modalitate de evaluare a turismului ca ramură generatoare de venituri și să argumenteze necesitatea schimbării metodologiei de calcul prin introducerea Contului Satelit al Turismului.

Rezultate și discuții

Organizația Mondială a Turismului (UNWTO) a inițiat dezvoltarea Contului Satelit al Turismului încă din anul 1995 și are ca principal obiectiv: „Fixarea unor norme internaționale pentru a măsura contribuția turismului la economia unei țări și bunăstarea cetățenilor” [1].

Deoarece efectele economice ale cheltuielilor turiștilor depășesc sfera încasărilor raportate statistic de prestatorii de servicii, Organizația Mondială a Turismului, în colaborare cu Consiliul Mondial al Călătoriilor și Turismului (CMCT), cu EUROSTAT (Oficiul Statistic al Uniunii Europene) și cu alte organisme turistice regionale, a propus implementarea, pentru țările membre UNWTO, sistemului de Contul Satelit al Turismului [7, 8, 9]. Recomandările UNWTO

and use of the Tourism Satellite Account. Fundamental research included investigations in the form of theoretical studies that led to the formulation of some scientifically substantiated practical conclusions.

Research for development aimed at using those processes and devices that can directly influence practical work in the field of tourism economy. In order to tackle the diversity of issues that tourism activity involves, a rich specialized and of general interest literature has been used, as well as wide range of statistical and mathematical research tools, comparative analysis, highlighting the complexity of tourism as a generator of economic and social benefits at the national level.

Applied research was tasked with providing data for directing practical work in order to increase the methodical work. This ensures practical support in the knowledge of tourism as a complex socio-economic activity, in the conceptual clarifications and knowledge of the main economic categories in the field, as well as in highlighting the determinant factors, tendencies and forms of manifestation of programs and policies in tourism.

Relevance of the article

The research and development of this theme gave the author the opportunity to generalize certain conclusions on this topic and, as a result, to propose to decision-makers a new way to measure tourism as income generating branch and to argue the necessity of changing the calculation methodology by introducing the Tourism Satellite Account.

Results and discussions

The World Tourism Organization (UNWTO) has begun the development of the Tourism Satellite Account since 1995 and has as its main objective: “Setting international standards to measure tourism’s contribution to a country’s economy and citizens’ welfare”[1].

As the economic effects of tourists’ spending outweigh the scope of revenue reported statistically by service providers, the World Tourism Organization, in collaboration with the World Travel and Tourism Council (WTTC), EUROSTAT (European Union Statistical Office) and other regional tourism bodies, proposed the implementation of the Tourism Satellite Account System for the UNWTO member countries [7, 8, 9]. UNWTO recommendations for member states to adopt a tourism satellite account were the

pentru adoptarea, de către țările membre, a CST au constituit obiectul unuia din principalele puncte ale ordinii de zi a Conferinței internaționale privind statistica și măsurarea importanței economice a turismului, ce a avut loc la Nisa, Republica Franceză [5, p.363].

Motivul principal al creării CST a fost convingerea OMT că implementarea acestuia va ajuta la:

- îmbunătățirea datelor de evidență statistică, în raport cu industria turistică pentru toate industriile conexe, care au tangență cu turismul;
- asigurarea guvernelor cu un instrument important pentru dezvoltarea statisticilor eficiente;
- crearea disponibilităților și o mai bună înțelegere a importanței cantitative a turismului în jurul mai multor factori implicați direct sau indirect în turism;
- estimarea veridică a ponderii pe care o are turismul în Produsul Intern Brut al țării.

Cum poate fi definit un Cont Satelit al Turismului? Conform UNWTO, „un Cont Satelit al Turismului reprezintă un set de definiții, clasificări integrate în tabele, organizate într-un mod logic, care permit o imagine asupra impactului economic al turismului sub aspectul cererii și ofertei” [2]. Acest CST a fost dezvoltat de Națiunile Unite pentru a calcula dimensiunile sectorului turistic, care nu este inclus, la propriu, în statisticile naționale, mai ales a țărilor în curs de dezvoltare. Cu alte cuvinte, este un sistem de informații cu privire la turism, integrat în sistemul național de statistică. CST este o metodă statistică prin care se compară, în mod direct, joncțiunea sectorului turistic cu celelalte sectoare ale economiei și se află măsura în care acesta le influențează. CST este necesar să fie creat și pentru a asigura o unitate metodologică în definirea, colectarea, analiza și interpretarea datelor din turism, la nivelul unei țări.

Contul Satelit al Turismului poate fi utilizat pentru a colecta, în mod sistematic și permanent, date cu privire la oferta și cererea de turism pentru o destinație turistică (la nivel național, local, regional), necesare pentru o politică de turism eficientă (ex.: politica generală, marketingul turistic, planificarea). Elementele acestui sistem depind, în mare parte, de conținutul politicii de turism.

Un Cont Satelit al Turismului este diferit de un sistem general de informații. Statisticile

subject of one of the main agenda items at the International Conference on Statistics and Measuring the Economic Importance of Tourism held in Nice, France [5, p.363].

The main reason for creating the TSA was the conviction of the WTO that its implementation will help in:

- improvement of statistical data in relation to the tourism industry for all related industries that are connected to tourism;
- ensuring governments with an important tool for developing effective statistics;
- creating availability and a better understanding of the quantitative importance of tourism around several factors directly or indirectly involved in tourism;
- a true estimate of the share of tourism in the country's Gross Domestic Product.

How can a Tourism Satellite Account be defined? According to UNWTO, “a tourism satellite account is a set of definitions, classifications integrated in tables, logically organized, which allow a picture of the economic impact of tourism in terms of supply and demand” [2]. This account has been developed by the United Nations to measure the size of the tourism sector that is not included in national statistics, especially in developing countries. In other words, it is a tourism information system integrated into the national statistical system. The TSA is a statistical method that directly compares the junction of the tourism sector with other sectors of the economy and the extent to which it influences them. The TSA is also necessary to be created in order to provide a methodological unit in defining, collecting, analysing and interpreting tourism data at the country level.

The Tourism Satellite Account can be used to collect systematically and permanently data on tourism supply and demand for a tourism destination (at national, local, regional level) that is required for an efficient tourism policy (e.g. general policy, tourism marketing, planning). The elements of this system depend largely on the content of the tourism policy.

A Tourism Satellite Account is different from a general information system. Tourism statistics have been often limited to data on arrivals, number of overnight stays, length of stay, purpose of visit, type of accommodation structure, visitor origin and their socio-economic profile, accommodation capacity, occupancy

privitoare la turism au fost, deseori, limitate la date despre volumul sosirilor, numărul înoptărilor, durata șederii, scopul vizitei, tipul structurilor de cazare, originea vizitatorilor și profilul lor socio-economic, capacitatea de cazare, rata de ocupare și alte elemente. Toate acestea sunt incluse în sistemul general de informații statistice și, de asemenea, pot fi regăsite în cadrul CST, însă ultimul furnizează mai multe date.

EUROSTAT enumeră scopurile principale ale CST:

- să descrie structura activității turistice a unei țări sau a unei regiuni;
- să furnizeze indicatori macroeconomici agregați pentru a descrie mărimea și importanța economică a turismului, cum ar fi valoarea adăugată și PIB-ul realizat de turism;
- să furnizeze date detaliate asupra consumului turistic și modului în care este asigurat acesta din producția internă și importuri;
- să furnizeze date referitoare la ocuparea forței de muncă, conexiunile cu alte activități productive și formarea capitalului;
- să furnizeze o legătură între datele economice și indicatorii statistici aferenți industriei turistice.

Structura de bază a CST reflectă balanța generală existentă într-o economie între cererea de bunuri și servicii generată de turism și oferta turistică. Ideea este de a analiza detaliat toate aspectele privitoare la cererea de bunuri și servicii, fapt ce poate fi asociat cu activitățile turistice din economie pentru a observa interfața operațională cu oferta de astfel de bunuri și de a descrie modul în care oferta turistică interacționează cu alte activități [3].

În prezent, majoritatea țărilor europene au introdus, deja, Contul Satelit al Turismului, Republica Moldova fiind restantă la acest capitol. În acest sens, industria turistică din Republica Moldova nu beneficiază de reflectarea reală a indicatorilor sectoriali efectivi realizați în totalul economiei naționale. Lipsa unei astfel de informații relevante, reale, actuale și corelate, din domeniul turismului, îngreunează efectuarea analizelor concludente ale stadiului și evoluției pieței serviciilor de turism, ale cererii și ofertei, ale sezonității și ale altor factori determinanți ai dezvoltării acestui sector.

Într-un studiu realizat în anul 2015, de către specialiștii UNWTO, se declară că modul de colectare și interpretare a datelor statistice din

rate and other items. All of these are included in the general statistical information system and can also be found in the TSA, but the latter provides more data.

EUROSTAT lists the main goals of the TSA:

- to describe the structure of the tourism activity of a country or region;
- to provide aggregated macroeconomic indicators to describe the size and economic importance of tourism, such as value added and GDP generated by tourism;
- to provide detailed data on tourism consumption and how it is ensured from domestic production and imports;
- to provide data on employment, connections with other productive activities and capital formation;
- to provide a link between the economic data and statistical indicators related to the tourism industry.

The basic structure of the TSA is given by the general balance between the demand for goods and services generated by tourism and the tourism offer. The idea is to analyse in detail all aspects of the demand for goods and services that may be associated with tourism activities in the economy in order to observe the operational interface with the supply of such goods in the economy and to describe how tourism supply interacts with other activities [3].

Currently, most European countries have already introduced the Tourism Satellite Account, while the Republic of Moldova is reluctant in this chapter. In this respect, the tourism industry in the Republic of Moldova does not benefit from the real reflection of the actual sectorial indicators achieved in the total national economy. The lack of such relevant, real, current and correlated information in the field of tourism makes it difficult to carry out conclusive analysis of the stage and evolution of the tourism services market, of supply and demand, seasonality and other determinant factors of the sector's development.

In the study conducted by UNWTO specialists in 2015, it is stated that the way of collecting and interpreting statistical data from tourism in our country is incomplete and undervalued. This fact, with profound implications, leads to the reduction of the tourism destination rating, while diminishing the strategic importance of tourism in the sustainable development of the Republic of Moldova.

turismul din țara noastră este incomplet și subevaluat. Acest fapt, cu implicații profunde, duce la reducerea ratingului de destinație turistică, diminuând, totodată, importanța strategică pe care o are turismul în dezvoltarea durabilă a Republicii Moldova.

Punctele slabe ale Sistemului Național de Statistică în Turismul din Republica Moldova, identificate în cadrul studiului, sunt următoarele:

- lipsa datelor privind ponderea turismului în PIB;
- lipsa datelor privind productivitatea industriilor conexe ramurii turistice, implicit impactul contribuției totale indirecte la PIB;
- lipsa datelor privind numărul călătoriilor și înoptărilor pe categorii de turist, respectiv pe formele de turism;
- lipsa informațiilor privind șederea turiștilor în spațiile locative private;
- lipsa informațiilor privind șederea turiștilor la rude;
- lipsa informațiilor privind turiștii aflați în tranzit, fără înoptare;
- lipsa informației privind cheltuielile realizate de turiști în unitățile de alimentare, excepție făcând cele din cadrul structurilor de primire turistică cu funcții de cazare;
- lipsa informației privind cheltuielile realizate de turiști în transporturile interne.

Lipsa informațiilor menționate afectează modul de monitorizare a statisticii turistice pe vacanțe și călătorii la nivel național. Aceste neconcordanțe ale sistemului cu realitatea pot reduce efectele pozitive ce s-ar obține ca urmare a implementării Strategiei de Dezvoltare a Turismului „Turism -2020” [6].

Ținând cont de această situație, în opinia noastră, sugerăm utilizarea Contului Satelit al Turismului, cu ajutorul căruia va fi posibilă analiza detaliată a aspectelor cererii de bunuri și servicii care pot fi asociate turismului, stabilindu-se, astfel, interfața reală cu oferta acestor bunuri și servicii, în cadrul economiei de referință, descriindu-se și modul în care această ofertă interacționează cu alte activități economice.

În aceste condiții, Contul Satelit al Turismului va putea furniza următoarele date:

- agregate macroeconomice pentru caracterizarea volumului și importanței economice a turismului, cum ar fi: valoarea adăugată brută a turismului și produsul intern brut direct din turism, compatibile

The weaknesses of the National Statistics System in the field of tourism in the Republic of Moldova identified in the study are as follows:

- lack of data on the share of tourism in GDP;
- lack of data on the productivity of industries related to the tourism branch and implicitly the impact of the total indirect contribution to GDP;
- lack of data on the number of trips and overnights per tourist category, respectively on forms of tourism;
- lack of information on the stay of tourists in private accommodation places;
- lack of information on the stay of tourists at relatives;
- lack of information on tourists who are in transit, without overnight stays;
- lack of information on the expenses incurred by tourists in locals with food, except for those from structures of tourists' reception with functions of accommodation;
- lack of information on the expenses incurred by tourists in domestic transport.

The lack of mentioned information affects the way of monitoring tourism statistics on holidays and trips at the national level. These inconsistencies of the system with reality can reduce the positive effects that would have been achieved as a result of the implementation of the Tourism Development Strategy “Tourism-2020” [6].

Taking this situation into account, in our opinion, we suggest using the Tourism Satellite Account to help analyse in detail aspects of the demand for goods and services that may be associated with tourism, thus establishing the real interface with the supply of these goods and services, in the reference economy, also describing how this offer interacts with other economic activities.

Under these circumstances, the Tourism Satellite Account will be able to provide the following data:

- macroeconomic aggregates to characterize the volume and economic importance of tourism, such as: gross added value of tourism and gross domestic product directly from tourism, compatible with similar aggregates used for the economy as a whole;
- detailed data on tourism consumption, a

cu agregatele similare utilizate pentru ansamblul economiei;

- date detaliate despre consumul turistic, concept asociat cu activitatea de consumatori a vizitatorilor și o descriere a modalității în care această cerere este satisfăcută de oferta internă și de importuri;
- informații despre cheltuielile turistice, care reprezintă suma plătită pentru achiziționarea de bunuri și servicii de consum, precum și obiecte de valoare, pentru uz personal sau pentru a fi oferite altei persoane în timpul călătoriei turistice;
- conturile de producție a industriilor turistului, detaliate, referitoare la ocuparea forței de muncă, relațiile acestor industrii cu alte activități economice productive și la nivelul formării brute de capital fix;
- comunicări în domeniul economic și informații nemonetare cu privire la turism, cum ar fi: numărul de călătorii, durata sejurului, motivul călătoriei, mijlocul de transport, legătura necesară pentru a preciza caracteristicile variabilelor economice.

Agregatele sunt extrem de utile, deoarece oferă indicatori sintetici (*indicatorii sintetici* sunt mărimi medii calculate din abaterile varianțelor caracteristicii de la nivelul mediu al acesteia), ce identifică dimensiunile pieței turistice. Principalele agregate calculate pot fi comparabile cu alți indicatori macroeconomici referitori la consum și la valoarea adăugată și sunt expuse în tabelul 1.

concept asociat cu consumatori' activitate de vizitatori și o descriere de cum această cerere este satisfăcută de oferta internă și de importuri;

- informații despre cheltuielile turistice, care reprezintă suma plătită pentru achiziționarea de bunuri și servicii de consum, precum și obiecte de valoare, pentru uz personal sau pentru a fi oferite altei persoane în timpul călătoriei turistice;
- conturile de producție a industriilor turistului, detaliate, referitoare la ocuparea forței de muncă, relațiile acestor industrii cu alte activități economice productive și la nivelul formării brute de capital fix;
- comunicări în domeniul economic și informații nemonetare cu privire la turism, cum ar fi: numărul de călătorii, durata sejurului, motivul călătoriei, mijlocul de transport, legătura necesară pentru a preciza caracteristicile variabilelor economice.

Agregatele sunt extrem de utile, deoarece oferă indicatori sintetici (*indicatorii sintetici* sunt mărimi medii calculate din abaterile varianțelor caracteristicii de la nivelul mediu al acesteia), ce identifică dimensiunile pieței turistice. Principalele agregate calculate pot fi comparabile cu alți indicatori macroeconomici referitori la consum și la valoarea adăugată și sunt expuse în tabelul 1.

The main aggregates are shown in table 1.

Tabelul 1/ Table 1

Nr. crt.	Agregatele/ Aggregates	Caracteristici/ Features
1	2	3
1.	Cheltuielile turismului intern/ Domestic tourism expenditure	Reprezintă costurile suportate de agenții economici din industria turismului pentru crearea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale și de infrastructură a turismului./ It represents the costs incurred by economic agents in the tourism industry for the creation and development of the technical and material infrastructure and base of the tourism.
2.	Consumul turistic intern/ Domestic tourism consumption	Reprezintă ansamblul cheltuielilor făcute de consumatorii-turiști pentru cumpărarea de bunuri și servicii cu motivație turistică./ It represents the total expenditures made by consumers-tourists for the purchase of goods and services with tourist motivation.
3.	Valoarea adăugată brută din industriile conexe turismului/ Gross added value from tourism-related industries	Se obține prin însumarea valorilor adăugate brute totale din industriile conexe turismului, dacă toată gama de servicii și produse este furnizată nerezidenților./ It is obtained by summing the total gross added value from tourism-related industries, if the whole range of services and products is provided to non-residents.

Continuarea tabelului 1/ Continuation table 1

1	2	3
4.	Valoarea adăugată brută directă din turism/ Direct gross value added from tourism	Reprezintă suma părții din valoarea adăugată brută generată de subiecții pieței turistice, care prestează servicii turistice specifice industriei turistice./ It is obtained by summing the total gross added value from tourism-related industries, if the whole range of services and products is provided to non-residents.
5.	Produsul intern brut direct din turism/ Gross domestic product directly from tourism	Este format din valoarea adăugată brută provenită din industriile conexe turismului, la care se adaugă valoarea adăugată brută generată de subiecții pieței turistice și impozitele generale de stat./ It is formed of the gross added value from the tourism-related industries, plus the gross added value generated by the subjects of the tourism market and the general state taxes.

Sursa: elaborat de autor/ Source: developed by author

După cum am menționat anterior, analiștii statisticieni măsoară dimensiunile consecințelor economice ale industriei turismului prin evaluări directe, indirecte sau stimulate, în funcție de sursele disponibile de colectare a informațiilor statistice.

Cu toate acestea, în prezent, pentru evaluarea dimensiunilor reale ale circulației turistice și a impactului global al cheltuielilor efectuate de un turist, în timpul călătoriei și sejurului său, statisticile turismului nu se dovedesc încă suficient de cuprinzătoare.

Dacă, în formele turismului organizat, rapoartele statistice ale agențiilor de turism detaliate și ale tur-operatorilor, referitoare la încasările obținute de la participanți la programele derulate, oferă o imagine asupra volumului valoric și asupra componentelor de servicii ale activităților prestate sau intermediare, în cazul turismului neorganizat, parțial și în formele turismului semiorganizat, statisticile turismului nu oferă o imagine concretă: nici în ceea ce privește nivelul cheltuielilor angajate de participanți, nici cu privire la efectul multiplicator al turismului asupra economiei naționale [4].

De exemplu, pentru efectuarea unei călătorii pe cont propriu la o destinație turistică determinată, turistul respectiv își procură singur biletul de călătorie, fie la transportul terestru, fie la cel aerian sau la cel naval. Astfel, aceste cheltuieli se vor regăsi numai în încasările totale ale societății respective de transport, fără posibilitatea de a măsura impactul acestor cheltuieli asupra realizărilor industriei turismului.

În mod similar, costul carburantului consumat într-o călătorie de vacanță cu autoturis-

As mentioned above, statistical analysts measure the magnitude of the economic consequences of the tourism industry through direct, indirect, or stimulated assessments, depending on the available sources of statistical information.

However, at present, in order to assess the real dimensions of tourism traffic and the overall impact of travel expenses incurred by a tourist during his travel and stay, tourism statistics are not yet sufficiently comprehensive.

If in the forms of organized tourism the statistical reports of the tourism agencies and tour operators regarding the receipts from the participants in the carried out programs, provide a picture of the volume of value and of the services components of the provided or intermediate activities, then in the case of unorganized tourism, partially, and in the forms of semi-organized tourism, tourism statistics do not provide a concrete picture of the level of spending incurred by participants and on the multiplier effect of tourism on the national economy [4].

For example, to travel on own account at a designated tourism destination, the tourist buys the ticket for travel either on land, air or sea. Thus, these expenditures will be found only in the total receipts of the respective transport company, without the possibility of measuring the impact of these expenditures on the achievements of the tourism industry.

Similarly, the cost of fuel consumed on a holiday trip with the passenger's own car will not be found as a distinct position in the Peco station's accounting where it has been fuelled,

mul propriu al turistului nu se va regăsi ca o poziție distinctă în contabilitatea stației Peco, unde a avut loc alimentarea, nemaivorbind și de diverse cheltuieli generate de pregătirea călătoriei și de deplasarea propriu-zisă.

Făcând abstracție de acest exemplu, în metodologia statistică, analiștii statisticieni se declară unanim de acord că turismul exercită un impact puternic asupra țărilor receptoare de turiști.

Concluzie

În momentul actual, activitatea turistică este dificil de măsurat, fie că este vorba despre turismul local, regional, național și, mai ales, cel internațional. Până nu demult, oferta turistică era calculată doar sub forma numărului de paturi existente în unitățile de cazare, iar cererea turistică era considerată ca fiind expresia numărului de înnoptări și de sosiri pentru o destinație/regiune/țară. Acești indicatori sunt utili, însă nu indică întreaga activitate turistică a unei țări. De aceea, în ultimii ani, s-au făcut eforturi în direcția stabilirii unui sistem de colectare a unor date statistice mai complexe pentru a indica mărimea efectelor turismului.

O statistică eficientă are, de asemenea, nevoie de date cu privire la structura cererii și ofertei turistice în dezvoltarea sectorului. În plus, un sistem de informații bine pus la punct stă la baza unui proces de planificare eficient la nivel de țară. Planificarea strategică începe cu un diagnostic ce include date cu privire la piața-țintă, care este calitatea infrastructurii turistice, baza tehnico-materială, unitățile de agrement etc.

În Republica Moldova, dimensiunile industriei turistice sunt încă neclare, datorită faptului că nu există informații statistice relevante. În aceste condiții, relația turismului cu multiplele ramuri ale economiei naționale a determinat autorul să cerceteze acest subiect, pentru a stabili interdependența sa cu alte industrii și pentru a estima ponderea reală a turismului în PIB.

În aceste condiții, dimensiunile economice ale turismului trebuie analizate prin prisma consumului turistic pe care îl efectuează turistul în țara de destinație turistică. Printre aceste servicii, se numără:

- serviciile de cazare, inclusiv cele din mediul privat;
- serviciile de alimentare, inclusiv cele din unitățile de alimentație din afara structurilor de cazare;
- serviciile excursioniste;

not to mention the various expenses generated by travel preparation and travel itself.

Making an abstraction from this example, in statistical methodology, statistical analysts unanimously agree that tourism exerts have a strong impact on recipient countries of tourists.

Conclusion

Currently, tourism activity is difficult to be measured, whether it is about local, regional, national or, above all, international tourism. Until recently, the tourism offer was calculated only as the number of beds in the accommodation units and the tourism demand was considered as the expression of overnight stays and arrivals for a destination/ region/ country. These indicators are useful, but do not indicate the entire tourism activity of a country. Therefore, efforts have been made in recent years to set up a system to collect more complex statistical data in order to indicate the magnitude of the effects of tourism.

Efficient statistics also need data on the structure of tourism demand and supply in the sector's development. In addition, a well-established information system is at the heart of an effective planning process at the country level. Strategic planning starts with a diagnosis that includes data on the target market, which is the quality of the tourism infrastructure, the technical-material base, recreational facilities, etc.

In the Republic of Moldova the dimensions of the tourism industry are still unclear, due to the lack of relevant statistical information. Under these circumstances, the relationship of tourism with the multiple branches of the national economy has led the author to investigate this issue, in order to establish its interdependence with other industries and to estimate the real share of tourism in GDP.

Under these circumstances, the economic dimensions of tourism must be analysed in terms of tourism consumption made by the tourist in the country of destination. These include:

- accommodation services, including those in the private environment;
- food services, including those from food units outside accommodation facilities;
- excursion services;
- air transport if operated by a national company, domestic tourism transport, including transport hiring;

- transportul aerian, dacă este operat de către o companie națională, transporturile turistice interne, inclusiv închirierile de transporturi;
- consumul de bunuri și servicii;
- agreementul.

Importanța existenței unor asemenea date și modul de măsurare a acestora sunt incontestabile pentru monitorizarea statistică.

Aceasta evidențiază necesitatea de a face unele modificări în metodologia folosită de către BNS, pentru a deschide calea către posibilitatea introducerii Contului Satelit al Turismului, cu scopul de a obține o imagine economică mult mai fiabilă.

- consumption of goods and services;
- recreation.

The importance of existence of such data and the way they are measured are indisputable for statistical monitoring.

This highlights the need to make some changes to the methodology used by the NBS to pave the way for the introduction of the Tourism Satellite Account in order to achieve a more reliable economic picture.

Bibliografie/ Bibliography:

1. FRECHTLING, Douglas. *Exploring the Full Economic Impact of Tourism for Policy Making. Extending the Use of the Tourism Satellite Account through Macroeconomic Analysis Tools*. Spain, Madrid, 2011, p. 21.
2. FRECHTLING, Douglas. *The Tourism Satellite Account: A Primer*, Annals of Tourism Research, 2010 v. 37, n. 1, p. 136-153.
3. BOTEZAT, Elena. *Strategii manageriale în turism*. București: Editura Economică, 2003, p. 342, ISBN 973-590-804-2.
4. BURUIANĂ, Gianina. *Ghid de bune practici în turism și hotelărie*. București: Editura Uranus, 2013, p. 264, ISBN 978-973-7765-84-0.
5. NEACȘU, N., BARON, P., GLĂVAN, V., NEACȘU, M. *Geografia și economia turismului*. București: Editura Pro Universitaria, 2011, p.619, ISBN 978-973-129-829-0.
6. PLATON, Nicolae. *Strategia de dezvoltare a turismului „Turism 2020”*. Chișinău: Editura „Elan Poligraf”, 2014, p. 176, ISBN 978-9975-66-434-9.
7. <http://www2.unwto.org/>
8. <https://www.wttc.org/>
9. <http://ec.europa.eu/eurostat/web/european-statistical-system>